

Asia: VN/3884/2020

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma

Lausunnonantajan näkemykset saavutettavuuden edistämisen tavoitteista

Tavoite 1

5

Lisähuomioita tavoitteesta 1

- Saavutettavuutta ja sen edistämistä koskevia velvoitteita ei ole tarkoituksenmukaista lisätä yliopisto- eikä ammattikorkeakoululakiin.
- Jos lakisääteisiä velvoitteita korkeakouluille lisätään, pitää samalla järjestää rahoitus velvoitteiden aiheuttamaan toimintaan.
- Yhden korkeakoulun omalla toiminnallaan aikaansaamat tulokset saavutettavuuden aikaansaamisessa olisivat tulkinnanvaraisia, ei mitattavia tuloksia. Tästä syystä rahoittamiseen tarvitaan muita keinoja kuin korkeakoulujen rahoitusmallien laskennalliset osat.

Tavoite 2

1

Lisähuomioita tavoitteesta 2

-

Tavoite 3

4

Lisähuomioita tavoitteesta 3

- Korkeakoulujen edistymisen seuranta ja vertaiskehittäminen sopii osaksi laadun ja laatujärjestelmien arviointia. Se ei sovi osaksi tulosohtajasta.

- Jos saavutettavuussuunnitelmat linkitetään osaksi tulosohjausta, tulee rahoituksen huomioida uusien tehtävien lisääntyminen.

Tavoite 4

1

Lisähuomioita tavoitteesta 4

- Toimenpide on tarkoituksenmukainen olemassa olevia tietoja käyttäen. Korkeakoulujen tiedonkeruu- ja raportointivelvoitteita ei tule sen takia lisätä.

- Mitä indikaattorit olisivat?

Tavoite 5

1

Lisähuomioita tavoitteesta 5

-

Tavoite 6

1

Lisähuomioita tavoitteesta 6

- Ylisukupolvisen korkeakoulutuksen periytyvyyden vaikutuksia pienennetään lisäämällä korkeakoulutuksen tarjontaa ja kohdentamalla aloituspaikkoja erityisesti niille yliopistojen hyvin työllistävillä aloilla (lääketiede, oikeustiede), joilla perhetaustan vaikutus kouluttautumiseen on suuri. On arvioitava huolellisesti aloituspaikkojen lisäämisen vaikutusta hakupainealoille tässä kysymyksessä, onko keino lisätä paikkoja riittävä tapa.

- Aloittajien määrän lisääminen tarkoittaa entistä heterogeenisempia opiskelijaryhmiä, mikä puolestaan vaatii entistä enemmän ohjaus- ja tukiresursseja.

Tavoite 7

1

Lisähuomioita tavoitteesta 7

- Yliopisto kannattaa korkeakoulujen koulutusvastuiden säätelyn arviointia. Nykyinen säätely on eri koulutusalojen näkökulmasta hyvin moninaista, kun osaan aloita liittyy merkittävää säätelyä ja toisiin säätelyä ei koulutusalan lisäksi juuri ole.

- Korkeakoulujen toimintamallien ja rakenteiden uudistamisen yhteydessä on tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijavalintojen johtamisen arviointiin sekä kansallisella tasolla että yliopistojen sisällä.

- Miksi opetustarjontaa tulisi olla juuri suomeksi ja ruotsiksi – miksi ei englanniksi?

Tavoite 8

1

Lisähuomioita tavoitteesta 8

-

Tavoite 9

1

Lisähuomioita tavoitteesta 9

-

Tavoite 10

1

Lisähuomioita tavoitteesta 10

- Jatkuvan oppimisen kehittäminen on tärkeää. Jatkuvan oppimisen rahoitusmalli mietittävä huolella.

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

1

Lisähuomioita tavoitteesta 11

-

Tavoite 12

1

Lisähuomioita tavoitteesta 12

- Mikä taho arvioisi korkeakoulun saavutettavuussuunnitelman toteutumista?

Tavoite 13

1

Lisähuomioita tavoitteesta 13

-

Tavoite 14

2

Lisähuomioita tavoitteesta 14

-

Tavoite 15

1

Lisähuomioita tavoitteesta 15

-

Tavoite 16

1

Lisähuomioita tavoitteesta 16

-

Tavoite 17

1

Lisähuomioita tavoitteesta 17

-

Tavoite 18

1

Lisähuomioita tavoitteesta 18

-

Tavoite 19

1

Lisähuomioita tavoitteesta 19

-

Tavoite 20

1

Lisähuomioita tavoitteesta 20

-

Tavoite 21

1

Lisähuomioita tavoitteesta 21

- Kohtuullisuusperiaate kuitenkin huomioitava.

Tavoite 22

1

Lisähuomioita tavoitteesta 22

-

Tavoite 23

1

Lisähuomioita tavoitteesta 23

- Opiskelijavalintojen kehittäminen kokonaisuutena on keskeistä, mutta haastavaa, koska opiskelijavalinnalle ei ole kansallisesti määriteltyä koordinaatiota yliopistosektorilla. Isoja uudistuksia on toteutettu hankkeilla. Tampereen yliopisto esittää, että opiskelijavalintojen kehittämisen yhteydessä erityisesti yliopistosektorilla on arvioitava ja tarvittaessa kehitettävä opiskelijavalintojen johtamista sekä kansallisesta että yliopistojen sisäisestä näkökulmasta käsin. Todellisuudessa päätöksenteko opiskelijavalinnoissa on nykymallissa usein ala- ja jopa oppiainekohtaista. On syytä arvioida huolellisesti myös saavutettavuuden ja yhteiskunnallisen päätöksenteon näkökulmasta, onko nykytilanne enää opiskelijavalintauudistusten ja nykymuotoisen opiskelijavalintojen toteuttamisen näkökulmasta perusteltu.

- Vaihtoehtoisia valintatapoja on kehitettävä osana opiskelijavalinnan kokonaisuutta yliopistojen hakukohteiden tasolta kansalliseen yhteistyöhön ulottuen, ei siitä irrallisena kokonaisuutena.

Tavoite 24

1

Lisähuomioita tavoitteesta 24

- Opiskelijavalintaa koskeva viestintä on osa hakuikäisille ja hakijoille suunnattua palvelukokonaisuutta yliopistoissa. Ohjaus ja neuvonta toiselta asteelta korkeakouluihin on kokonaisuus, jota on painotettu viime vuosina. Toisen asteen ja korkea-asteen yhteistyön toimivien käytäntöjen edistäminen ja kansallinen yhteistyö on kuitenkin vähäistä.

Tavoite 25

1

Lisähuomioita tavoitteesta 25

-

Tavoite 26

1

Lisähuomioita tavoitteesta 26

-

Tavoite 27

1

Lisähuomioita tavoitteesta 27

-

Tavoite 28

1

Lisähuomioita tavoitteesta 28

-

Tavoite 29

1

Lisähuomioita tavoitteesta 29

-

Tavoite 30

1

Lisähuomioita tavoitteesta 30

-

Tavoite 31

1

Lisähuomioita tavoitteesta 31

- Myös kirjaston palveluiden kautta saatavien materiaalien tulee olla saavutettavia.

Tavoite 32

1

Lisähuomioita tavoitteesta 32

-

Tavoite 33

1

Lisähuomioita tavoitteesta 33

-

Tavoite 34

1

Lisähuomioita tavoitteesta 34

-

Tavoite 35

1

Lisähuomioita tavoitteesta 35

-

Tavoite 36

1

Lisähuomioita tavoitteesta 36

-

Tavoite 37

1

Lisähuomioita tavoitteesta 37

-

Tavoite 38

1

Lisähuomioita tavoitteesta 38

”Opiskelijoiden ja henkilöstön toiminnalle keskeiset sisällöt ja tiedot ovat saatavilla suomen lisäksi muilla korkeakoulun opetuksessa käytettävillä kielillä”.

- Koskeeko tämä tavoite myös kielten tutkinto-ohjelmissa ja kielikeskuksessa käytettäviä opetuskieliä? Tämä tarkoittaisi merkittäviä lisäyksiä käännöspalveluiden tarpeeseen.

Tavoite 39

1

Lisähuomioita tavoitteesta 39

”Keskeiset tiedotteet ja julkaisut ovat saatavissa suomen lisäksi muilla korkeakoulun opetuksessa käytettävillä kielillä”. Koskeeko tämä tavoite myös kielten tutkinto-ohjelmissa ja kielikeskuksessa käytettäviä opetuskieliä? Tämä tarkoittaisi merkittäviä lisäyksiä käännöspalveluiden tarpeeseen.

Tavoite 40

1

Lisähuomioita tavoitteesta 40

-

Tavoite 41

3

Lisähuomioita tavoitteesta 41

- Suunnitelmaehdotuksesta ei selviä, mitä veloitteita vaiko mahdollisuuksia yliopistoille säädösten lisäämisen jälkeen tulisi koskien maahanmuuttajille kohdennettavaa valmentavaa koulutusta.
- Onko kyse siitä, että yliopistot veloitettaisiin maahanmuuttajille tarjottavan valmentavan koulutuksen järjestämiseen, kuten ammattikorkeakoulut on veloitettu ammattikorkeakoululain 10 §:ssä (maahanmuuttajille tarjottava maksutonta koulutusta, jonka tavoitteena on antaa kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten).
- Valmentava koulutus on ollut vuodesta 2014 alkaen ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa yhtenä rahoitusindikaattorina avoimen ammattikorkeakoulun, erillisten opintojen ja maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen opintopisteiden osiassa.
- Lakisääteisen veloitteen lisääminen ja sen rahoittaminen samalla tavoin kuin ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa nyt on, tarkoittaisi myös yliopistojen rahoitusmallin muuttamista (yksityiskohtaisuuden lisäämistä).
- Olisiko parempi hakea keinoja, jotka mahdollistavat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen keskinäisen yhteistyön maahanmuuttajien koulutuksen järjestämisessä? Sektorikohtaiset veloitteet ja rahoitusmallit eivät sitä tekisi.
- Kaudella 2021–2024 järjestettävä molempia korkeakoulusektoreita koskeva kansainvälisyysohjelma on alustava yritys rahoittaa ja järjestää palveluita yli korkeakoulusektoreiden. Ohjelman järjestämisen malli kaipaa vielä kehittämistä, mutta se vaikuttaa paremmalta vaihtoehdolta rahoittaa molempia sektoreita koskevaa saavutettavuustyötä kuin se, että saavutettavuustuloksia yritettäisiin keinoitekoisesti tulkita suoritteiksi ammattikorkeakoulujen tai yliopistojen rahoitusmalleihin.

Tavoite 42

1

Lisähuomioita tavoitteesta 42

-

Tavoite 43

3

Lisähuomioita tavoitteesta 43

-

Tavoite 44

2

Lisähuomioita tavoitteesta 44

-

Tavoite 45

1

Lisähuomioita tavoitteesta 45

- Tavoite on erittäin tärkeä ja kannatettava. Pilotti on keskeistä toteuttaa yhdessä kuntien kanssa. Maahanmuuttajataustaiset perheet tarvitsevat selkeää tietoa kielitaidon merkityksestä ja koulutuspolkuun vaikuttavista seikoista. Vanhemmilla on keskeinen rooli lasten ja nuorten koulutusta koskevissa valinnoissa. Pilottihankkeessa on kiinnitettävä erityistä huomiota kielitaidon merkitykseen myös vanhempien näkökulmasta.

Tavoite 46

1

Lisähuomioita tavoitteesta 46

-

Tavoite 47

2

Lisähuomioita tavoitteesta 47

- Mitä positiivinen erityiskohtelu olisi esimerkiksi hakuvaiheessa ja miten huomioidaan tasapuolinen kohtelu?

Tavoite 48

1

Lisähuomioita tavoitteesta 48

-

Tavoite 49

1

Lisähuomioita tavoitteesta 49

-

Tavoite 50

1

Lisähuomioita tavoitteesta 50

- Joillakin aloilla vammat tai toimintarajoitteet voivat estää osaamistavoitteiden saavuttamisen.

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

Suunnitelma sisältää hyvin paljon tavoitteita, joiden toteuttamisella on laajat vaikutukset eri tasoilla: yliopisto- ja AMK-laista opetussuunnitelmiin, ja -tarjontaan sekä yksittäisten henkilöiden työsuunnitelmiin, opintosuunnitelmiin ja työ- ja opiskeluympäristöihin.

Tavoitteet yleisellä tasolla kannatettavia, mutta laajoja. Miten toimia priorisoidaan ja resursoidaan? On varmistettava riittävät resurssit toimenpiteiden toteuttamiseen, jotta tavoitteet saavutetaan.

Lausuttava korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma toistaa useita koulutuspoliittiseen selontekoon sisältyneitä linjauksia. Onko tarkoituksenmukaista toistaa samat tavoitelinjaukset korkeakoulutuksen saavutettavuutta edistävinä valintoina? Ehkä riittäisi mainita tai kuvata yleisellä tasolla, miksi vallitsevassa koulutuspolitiikassa ja sen toimeenpanossa tarvitaan korkeakoulutuksen saavutettavuuden monipuolista lisäämistä.

Olisiko hyvä informatiivisuuden lisäämiseksi poistaa ehdotuksia, jotka tavoitteina tai toimenpidelinjauksina jo ohjaavat korkeakouluja sopimuskaudella 2021–2024? Ehkä riittäisi mainita, että kaudella järjestettävät kaksi ohjelmaa, koulutus- ja osaamistason ohjelma ja korkeakoulujen kansainvälisyysohjelma, sisältävät useita saavutettavuutta koskevia tavoitteita ja myös toimenpiteitä, joiden toteuttaminen on jo alkanut.

Olisiko hyvä ryhmitellä ehdotukset lopulliseen suunnitelmaan niin, että tavoitteita koskevat ehdotukset erottuvat toimenpiteitä koskevista ehdotuksista? Toimenpiteitä koskevista ehdotuksista puolestaan voisi nostaa esiin ne, jotka lopullisessa suunnitelmassa osoitetaan korkeakouluille suosituksina.

Törmälä Marjut
Tampereen yliopisto